

Stichting wil wereldberoemd schilderij van Monet laten 'herleven'

BREMERBLAUW in Zaandam

Stichting Monet in Zaandam wil de noordgevel van het woonhuis op de Hogendijk 78 in Zaandam, dat de wereldberoemde Franse kunstschilder Claude Monet in 1871 inspireerde tot zijn schilderij 'Het Blauwe Huis', weer blauw laten schilderen. Om de juiste kleurstelling te achterhalen, deed deskundige Frits Schuster verftechnisch onderzoek.

▲ Rabatwerk zoals op de huuszijde in de steeg aangetroffen met de 'versteende' verflagen.

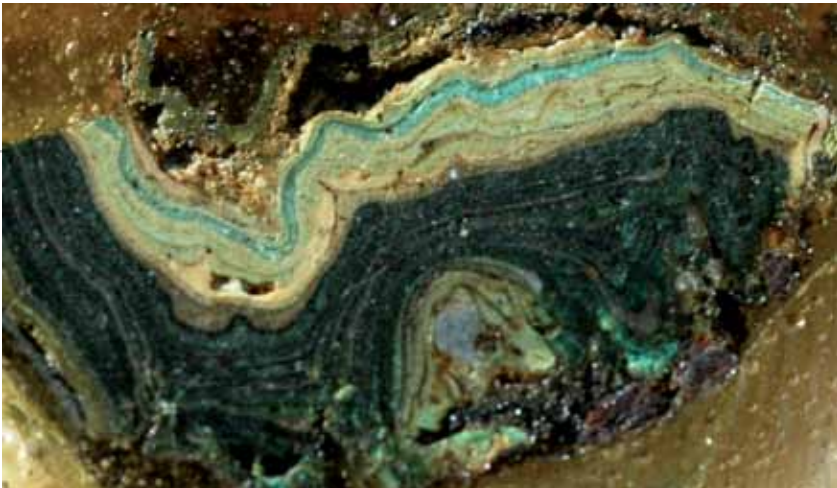
Anno 2012 is het - dankzij kunstschilder Claude Monet wereldberoemd geworden - Blauwe Huis in Zaandam voor de buitenstaander moeilijk herkenbaar in het straatbeeld. Er is geen blauw meer op het pand te zien. Ook de blauwe schutting naast het huis met daarachter twee boompjes, blijkt verdwenen. Het houtwerk in de gemetselde voorgevel is in groen-wit geschilderd. Op de westelijke zijgevel en de achtergevel (zuid) is pleisterwerk in crème aangebracht. Slechts de noordelijke zijgevel, een geplankte weeg (gepotdekseld), herinnert nog aan het huis op het schilderij. De huidige bewoner, Jeroen Engel, wil graag meewerken

aan het plan van de plaatselijke stichting Monet om de zijgevel in de blauwe kleur, zoals op het schilderij te zien is, te schilderen. Omdat het - uit 1724 daterende - pand een rijksmonumentale status heeft, vraagt dat de nodige voorbereidingen. Eerst moest worden onderzocht of de planken op de zijgevel de originele zijn, of die nog sporen van de oorspronkelijke verf bevatten en wat precies de kleur is geweest. Probleem is echter is dat zo'n historisch onderzoek geld kost. De jonge stichting heeft daar de financiële middelen nog niet voor. Verfdeskundige Frits Schuster, werkzaam bij Promagna Consult uit Almere, besloot daarom contact op te

nemen met de de stichting en bood zijn diensten kosteloos aan.

VERFONDERZOEK

"Vanuit mijn professie doe ik al meer dan 50 jaar aan (microscopisch) verfonderzoek, merendeels om vast te stellen of de vereiste lagen en laagdiktes zijn behaald. Bij het beoordelen van de geprepareerde coupes, zie ik onder de microscoop niet alleen de lagen en laagdiktes, maar ook de toegepaste kleuren. Juist dat laatste is bijzonder, omdat daarin ook de kleuren worden gevonden die vanaf de allereerste laag zijn toegepast", zegt Schuster. Belangrijk voor zijn onderzoek was dat er op de buitenschil van het pand nog bouwdelen aanwezig zouden zijn uit de tijd dat Monet het Blauwe Huis schilderde. De kans daarop was het grootst op de geplankte, oostelijke zijgevel in de smalle steeg. Daar trof Schuster op hoogte oud schilderwerk aan dat, sinds de bouw van het belendende perceel

▲ Een dwarsdoorsnede van alle aangetroffen verflagen (macro opname).

(omstreeks 1910) nooit meer bleek te zijn overgeschilderd.

MICROSCOOP

“De aanwezige verflagen waren volledig versteend en tot mijn verrassing aan het oppervlak enigszins blauw”, vertelt Schuster. Van de monsters maakte hij preparaten, die vervolgens onder de microscoop werden beoordeeld op kleuren en het aantal verflagen. Daaruit kwam naar voren dat zo’n 53 verflagen waren aangebracht. Onder de microscoop werd al snel zichtbaar dat er absoluut sprake was van een blauwe laag.

Schuster: “Om te bepalen of die blauwe kleur aanwezig was toen Monet in de Zaanstreek verbleef, ben ik ervan uit gegaan dat een op het noordoosten gelegen houten gevel weinig te lijden heeft van regen, zon en wind en in de praktijk slechts eenmaal in de 10 jaar werd geschilderd. In die tijd werd een houten gevel in de verf geschuurd met een puimsteen, overgegrond en afgeschilderd. Uitgaande van het eenmaal in de 10 jaar aanbrengen van 3 verflagen, kwam ik – met in het achterhoofd de wetenschap dat het Blauwe Huis in 1724 werd gebouwd – tot de conclusie dat er in 1871 op de buitenschil zo’n 46 verflagen aanwezig moeten zijn geweest.”

De blauwe laag (75 micron) die Schuster aantrof onder de microscoop, maar die ook met het blote oog zichtbaar is, bleek laag 46 te zijn. Oftewel: toen Monet het

Zaanse huis in 1871 op doek vastlegde, had het inderdaad een blauwe kleur. “Je zou kunnen denken dat hier de wens de vader van de gedachte is, maar dat een blauwe laag zo duidelijk aanwezig en zichtbaar is, dat had toch niemand verwacht”, glimlacht Schuster.

BREMERBLAUW

Om meer zekerheid te krijgen over zijn eigen onderzoek, zocht Schuster contact met Piet Kempenaar, molenaar van verfmolen ‘De Kat’ bij Zaandam. Hem verstrekte hij microfoto’s en een preparaat waarop het gehele pakket van de 53 verflagen, inclusief de blauwe laag, zichtbaar was. “Piet bevestigde mijn vermoeden dat de blauwe kleur vrijwel zeker Bremerblauw is. Hij liet mij ook weten dat blauwgroen verfpigment in de buitenlucht snel naar blauw verkleurt. Het is daarom niet uitgesloten dat het pand rond 1860 in donkergroene kleur is geschilderd. Bijna zeker is wel dat Monet door de verkleuring het blauw wel zo gezien kan hebben, getuige het verkregen monster en de daaraan gekoppelde tijdslijn”, zegt Schuster.

Op basis van Schuster zijn verfonderzoek zal huiseigenaar Engel binnenkort vergunning aanvragen om de oostelijke gevel van het rijksmonumentale pand in de blauwe kleur te laten schilderen. De gemeente Zaandstad is positief over het plan en is bereid een deel van de kosten op zich te nemen. Stichting Monet gaat

▲ Het beroemde schilderij Het Blauwe Huis van Monet.

▲ Het Blauwe Huis met de geplankte zijgevel, anno 2012.

nu op zoek naar een of meerdere sponsors die eveneens een bijdrage willen leveren aan de inkoop van de verf en de uitvoering van het schilderwerk. •

MONET

Het impressionisme is ontstaan in Frankrijk tussen 1860 en 1870. Claude Monet (1840-1926) geldt als de vader van deze kunststroming. De impressionisten onderscheidden zich door een bijzondere belangstelling voor lichtwerking, atmosfeer en het weergeven van een momentopname. De schilderijen werden ter plaatse in de buitenlucht geschilderd, wat voorheen in de schilderkunst nog nooit was gebeurd. Monet woonde het grootste deel van zijn leven in Frankrijk, maar verbleef in 1871 enkele maanden in Zaandam. ‘Voor mij is het hier uitstekend schilderen. Huizen in allerlei kleuren, molens bij honderden en verrukkelijke boten. Er is genoeg te schilderen voor een heel leven’, schreef Monet destijds aan een vriend. Hij maakte in die periode onder andere schilderij ‘Het Blauwe Huis’.